

tabt for Samfundet ved, at der ikke er blevet produceret i disse Dage, til at andrage 8—10 Mill. Kr. Hertil kommer saad den Understøttelse, der er blevet ydet i denne Tid, og som vilde kunne spares, hvis Samfundet var saa fornuftigt indrettet, at der ingen Arbejdsløshed fandtes. Jeg antager, at denne Understøttelse har udgjort en 3—4 Mill. Kr. Endelig — og ikke mindst — maa man regne med den uhyre Lidelse, som Arbejdsløsheden er for de paagældende Arbejdere. At tænke sig, at voksne arbejdsføre og arbejdsvillige Mennesker til Stædighed skal søge at faa Beskæftigelse og stadig faa Afslag! Hvilken uhyre Skuffelse og hvilken Bitterhed fremkalder det ikke! Men lad os blot nøjes med at tale om Pengene — det er vel det, som man i vor ret materialistiske Tid helst beskæftiger sig med. Det drejer sig altsaa om en 13—14 Mill. Kr.s Tab, og dette Tal forekommer mig at være saastort, at man for længst burde have beskæftiget sig betydeligt mere med Arbejdsløshedsspørgsmaalet, end man har gjort.

Det ærede 7de Medlem for Aalborg Amt (Birck) holdt forleden Aften et meget tankevækkende Foredrag, i hvilket han var noget inde paa Spørgsmaalet om Kapitalkoncentrationerne, og det ærede Medlem talte da om, at disse Kapitalkoncentrationer ikke maatte misbruge deres Magt ved at tilrive sig en ganske ublu Avance paa deres Produkter. Nu er jo i Virkeligheden Kapitalkoncentrationer en ganske naturlig Følge af hele den kapitalistiske Udvikling, og set fra Privatejendomsrettens Standpunkt er det lige saa selvfølgelig, at de benytter deres Magtstilling til at diktere Priserne. Disse Priser ønsker det ærede Medlem imidlertid, der skal skrives ind imod, fordi de kan betragtes og betegnes som Kapitalens Udskejelser og Tøjlesløshed. Det ærede Medlem erkender altsaa, at det bestaaende Samfund bør anvende Magtmidler mod sine egne Udskejelser, sin egen Tøjlesløshed, men det skal slaas fast med det samme, at de Magtmidler, som det ærede Medlem har paapeget: Statens Indgriben og Kontrol, staar i den skarpeste Modsætning til det bestaaende Samfunds bærende Principper. Og hvor vil det ærede Medlem egentlig drage Grænsen for en saadan Kontrol? Skal Kontrollen kun omfatte Selskaber, eller skal Enkeltmands Kapitalkoncentration ogsaa ind derunder?

Det ærede Medlem vil imidlertid kun Kontrol overfor Udbytning gennem Varepriserne, altsaa, den Varepris, som disse Ka-

pitalkoncentrationer forlangte, var det, der skulde kontrolleres af Samfundet. Det ærede Medlem vilde beskytte Arbejderklassen, som jo dog er en betydelig Del af Samfundets Borgere, som Konsumenter vilde han være med til at beskytte dem imod Kapitalens Udbytning, men ikke som Arbejdere. Her mener det ærede Medlem nemlig, at det ikke er nødvendigt; de vældig dyre Maskiner, som saadanne Kapitalkoncentrationer skulde anskaffe sig, gjorde, at disse Foretagender stod ret svagt overfor Arbejdernes Krav med Hensyn til bedre Løn, bedre Arbejdsbetingelser overhovedet. Det er rigtigt, at saadanne Foretagender ejer bedre økonomisk Evne til at give en større Arbejdsløn; men om just den gode Villie er til Stede, ja, derom kan der dog vistnok tvistes. Det forekommer mig, at jeg har læst adskillige Beretninger fra Amerika, hvor der jo findes store Kapitalkoncentrationer, om, hvorledes der har været ført skarpe og bitre Kampe mellem Arbejderne og Kapitalkoncentrationerne, under hvilke disse mindst af alt har vist Tilbøjelighed til at give Arbejderne et passende Vederlag for deres Arbejde, og under hvilke de har bestræbt sig for at tilintetgøre Arbejdernes Organisationer for derved at faa friere Spil med Hensyn til Udbytning af Arbejderne som Arbejdere. Jeg ser altsaa ikke paa dette med saa sangvinsk et Blik som det ærede 7de Medlem for Aalborg Amt (Birck). Der er ikke Tale om nogen som helst Sikkerhed i den Retning. Hvis Kapitalkoncentrationerne foruden at udbytte det købende, konsumerende Publikum kunde være i Stand til at udbytte Arbejderklassen ved at tvinge Lønningerne betydeligt ned i Kraft af den saakaldte „jerrihaarde Lønningslov“, vilde de ikke betænke sig et eneste Øjeblik derpaa.

Men saa er der ogsaa den anden Side, som det ærede Medlem i hvert Fald tilsyneladende slet ikke havde Øje for, nemlig hele Arbejdsløshedsspørgsmaalet. Hvad vil det ærede Medlem egentlig stille op herimod? Har ikke Arbejderklassen og for øvrigt ogsaa store Dele af Middelklassen Ret til at stille Krav til Samfundet om Sikkerhed paa dette Omraade? Jeg finder, at Arbejderen med fuld Ret maa kunne stille Krav, ikke hovedsagelig om Understøttelse, men om Arbejde, og hvis Arbejdet glipper, ja, saa om Understøttelse, men det er det subsidiære. Thi det er selvsagt ikke nogen ligegyldig Sag, om vi fremdeles skal have en udpræget